

طراحی هندسه علم از منظر قرآن کریم حسین علی رضانی^۱

چکیده

قرآن کریم به عنوان منبع لاینفک کسب حقایق عوالم هستی که دارای ابعاد، زوایا، سطح و لایه‌های مختلف می‌باشد، می‌تواند سرمنشأ کسب معارفی باشد که هدایت‌گر جامعه علمی به سوی تمدن اسلامی باشد. یافتن هندسه و میزان علوم از کلام حضرت حق، اساس حرکت علمی جهان اسلام، با در نظر گرفتن شرافت و مقدم دانستن برخی علوم بر برخی دیگر، در راستای ترسیم نقشه علمی مراکز تحقیقاتی و در ادامه آموزشی خواهد بود. هندسه علم با عنوان رسمی «طبقه‌بندی علوم»، بر پایه سه رویکرد موضوع محور، غایت محور و روش محور و رویکرد تلفیقی در نظام طبقه‌بندی موجود بیان شده است که محققین سعی نمودند با نگاهی جامع و مانع، به دنبال ترسیم نظام علمی از منظر قرآن با رویکردی تلفیقی باشند. با محور قرار گرفتن این رویکرد، رجوع به قرآن را برای یافتن منظومه علمی در قالب هندسه علم با روش اجتهادی - تفسیری که دو راهبرد قیاسی و استقرائی را توأمان به همراه دارد، برای درک بهتر حقایق نهفته شده در این دریای بیکران علمی، اتخاذ نموده و با قراردادن یک مبنای عقلی و مدل سه‌وجهی در بعد موضوعات و در سیر تحقیق بعد روش و در نهایت، بعد سیر تکاملی و غایت، به تلفیق این ابعاد با یکدیگر دست زده و به مجموعه‌ای از علوم مبنایی نایل آیند. علومی از جنس اخلاقیات، اعتقادات و احکام که در ادبیات موجود علم دینی نیز مؤیدات آن توسط علمای دین بیان شده است و در نظام موضوعات فرد، جامعه و طبیعت (هستی) - و سیر تکامل - ایجاد، تغییر و فرجام که با ارتباطی منطقی قابل ترسیم در یک هندسه بیست و هفت‌گانه علمی بوده است. پس از آن با روش تفسیر موضوعی و استقرائی، تأیید این علوم را از آیات قرآن استخراج نموده و در نهایت، به انطباق نسبی مدل اجتهادی - عقلانی با آیات الهی نایل شوند. البته لازم به ذکر است که مبنای ترسیم مدل مفهومی و ماتریس اولیه نه‌گانه بر پایه آیات، تفاسیر قرآنی و پیش مطالعه محقق بوده است.

واژگان کلیدی: علم، هندسه، قرآن کریم، علم توحیدی، علم مادی.

^۱. عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع).